

TIJELO, SPORT I TEOLOGIJA

(Zbornik radova, uredio Stipe NIMAC, ofm, izdavač Franjevački samostan Majke Božje Lurdske Zagreb 1988, 23 x 13 cm, 107 stranica, cijena 10.000 din)

Višestruki uspjeh

1) Knjiga „Tijelo, sport i teologija” unikat je na našem hrvatskom području izdavaštva. To je prva knjiga posvećena tom važnom sklopu pitanja ljudskog zanimanja zalaganja i novčanih izdataka; također, za mnoge silno vrelo novčanih dobitaka. Ova je knjiga unikat, jedinstvena, ne samo po tome što je prva i jedina nego i zato što donosi mnogostruke poglede i uvjerenja. I zato što nam pruža sredstvo da – ako samo želimo – možemo uvelike udovoljiti našim zanimanjima i proširiti vlastita saznanja. Pod tim je vidikom posebno značajan prilog pod naslovom „Bibliografija” (str. 81-93). Tu na jednom mjestu susrećemo sabrano što o tijelu, tjelesnosti, sportu i igri govori Biblija i Drugi vatikanski sabor, kao i ono što je o tom predmetu objavljeno na hrvatskom jeziku: jednako u društvenom i u vjerskom tisku. Knjizi je na čast i sažetak na engleskom jeziku.

2) Knjiga je plod misaone zauzetosti jednog župnika. On je smatrao da prigodom značajnoga društvenog događaja Univerzijada – Zagreb '87, treba pružiti svojim vjernicima humanističku i religiozno-teološku refleksiju o tim zbivanjima. Znak je to izrazite pastoralne djelatnosti da se svjetlo naravne i vrhunaravne istine o čovjeku uprisutni i na području njegove sportske djelatnosti.

3) Knjiga je plod smisla i osjećaja, znanja i umijeća za zajednički pothvat. Okrugli stol – u ovoj crkvi, za vrijeme prošle univerzijade – okupio je osam sudionika: različitih nazora i višestruke spremne, dok se u samoj knjizi pojavljuje dvanaest različitih priloga. Izbor je, dakako, barem teoretski, mogao biti još širi. No, mudrost je života ne živjeti od snova mogućih želja i planova, već u određenim okolnostima i uvjetima ostvariti što je moguće. U tom smislu knjiga predstavlja otvorena vrata i poziv na daljnju suradnju.

4) Knjiga je, bez sumnje, izdavačko-tiskarski uspjeh. Tek je prošla godina dana od okruglog stola, a već su pred nama objelodanjeni njegovi plodovi. Tko se iole bavi izdavaštvom, dobro zna kakve se nepredvidive zapreke na tim putovima znaju isprepriječiti. Samo naročita urednikova ljubaznost i upornost mogla je u tako kratkom vremenu sakupiti dvanaest prinosa od tako različitih, i tako zauzetih, autora. Tako se ispunila želja izdavača da knjiga izađe u najpovoljnije vrijeme: uoči ljetne Olimpijade u Seulu.

Knjiga u svojoj poruci

Za vrijeme olimpijskih igara vijesti o sportu, zanimanje za ishode natjecanja i pobjednike gotovo da su po svojoj brojnosti podsjećali na biblijsku sliku o najezi di skakavaca. Kao da je cijeli planet postao jedno sportsko borilište. Svijet posta-

je sve manji. Otvorimo li bilo gdje „Tijelo, sport i teologija” naći ćemo nešto zanimljivo o suvremenom fenomenu sporta. Pokušajmo izdvojiti nekoliko zanimljivosti.

1) Pred nama je, da se poslužimo riječima knjige Otkrivenja, prizor silna mnoštva „iz svakog naroda i plemena, puka i jezika” (5,9), sabrano olimpijskim pozivom na igru, nadmetanje, odmjeravanje snage i vještine. Igre su u staroj Grčkoj, odakle i potječu, bile povod za obustavu ratova i neprijateljstava. Bilo je to vrijeme pada prolaznih ljudskih ograda, a oživljavanje sveopće želje za mirom, poštivanjem ljudskog dostojanstva svuda gdje se ono, u svakom pojedincu, nalazi. I danas igre žele u svim različitostima probuditi temeljnu vrednotu obostranog priznavanja i uvažavanja. Različitosti predstavljaju bogatstvo i mogućnost obostranog obogaćivanja, prema provjerenom načelu: Proturječja se isključuju, a različitosti nadopunjuju.

2) Pojave zapaljenih mnoštava uz sportske igre i priredbe podsjećaju na staru rimsku izreku-rugalicu: kruha i igara. Želi se reći da masa ljudi, svjetina, i nema drugih izrazito ljudskih životnih interesa osim nasititi se i rasonoditi se. Ima nešto i u tom istine, a koriste se njome napose vlastodržci. Priređuju, osobito u krizna vremena, sportske i druge senzacije, ne bi li odvratili pažnju jadnih ljudi od glavnih problema i skrenuli je na nevažna pitanja. Time se ne želi omalovažavati čovjekovu potrebu za igrom i rasonodom (usp. str. 19). Povijest sporta u katoličkim školama, zavodima i udruženjima najbolje govori o njegovim pedagoškim vrijednostima.

Sumrak ideala

Ideal je sporta u bezbrižnoj razigranosti i plemenitom umijeću natjecanja, poštujući i priznavajući vještinu drugih. Suprotno tome, ovih su dana stizale vijesti o zaboravu tog ideala. Mnogi, naime, više žele izgledati sportski, negoli se sportski ponašati; žele prečacem do sjajnih uspjeha (usp. str. 13).

1) Jedni su zbog dopinga, prisutnosti droge u tijelu, morali žalosno i sramotno napustiti natjecanje. Nije, međutim, sasvim jasno koliko su krivi sami natjecatelji, a koliko njihovi zaštitnici u čijim su rukama kao roba za prodaju, pa ih mogu i mimo njihova znanja drogirati.

2) Prošlog ljeta, i ovih dana ponovno, pisalo se podosta u inozemstvu i kog nas o drugoj, grozovitoj ideji neuhvatljive droge. Bila bi to rana trudnoća. Ona naime povoljno djeluje na tjelesne i duševne sile atletičarke. Kad prođe natjecanje, slijedi pobačaj. Navodno su to prakticirale atletičarke istočnog bloka već g. 1956. na Olimpijadi u Melbournu. Liječnica ginekolog iz Züricha potvrdila je da su se o djelovanju trudnoće kod nje interesirale neke atletičarke ovog ljeta (usp. Glas koncila 24. VII. '88, str. 8; MeM 3-4 (1988) str. 469; Sprint 7. IX. '88, str. 57).

3) Zanimljiv je i naslov iz novina: „Ubuduće bez boksa!?” (Vjesnik 26. IX. '88, str. 8). Kakve su porazne posljedice boksa za tjelesno i duševno zdravlje, odavno je već poznato. U prosjeku godišnje izgubi život na ringu deset šakača. K tome, oni koji put svoje šakačke snage okušaju na drugima, pa i na sucu, kao ovaj put u Seulu. Ništa neobično, jer oni se dugo uvježbavaju kako će što uspješnije zadati što kobniji udarac protivniku. I to se još naziva plemenitom vještinom. Utješno je da se sada, već brojnim ranijim prijedlozima, pridružio Juan Antonio Samaranch, predloživši da se ta disciplina isključi iz programa budućih olimpijskih igara (usp. str. 43-44).

Čovjek u jedinstvu tijela i duše

Čovjek djeluje uvijek kao tjelesno-duhovna cjelina. Tijelo je mjesto izričaja i priopćivanja čovjekove osobnosti. Kroz tijelo pojedinac dolazi u odnos s drugim ljudima i s Bogom. Briga za tijelo, pa i putem sporta, ide za tim da osoba bude što sposobnija dati odgovor na poziv Božji, ostvariti povjerene joj darove. Zato se apostol Pavao ne libi upotrijebiti slike iz sporta kako bi zornije prenio evanđeosku poruku ljudima svoga vremena, grčke kulture (usp. str. 35, 57-58, 62-63).

Molitva u igri

Vrijeme je i mjesto da prizovemo još jednu staru rimsko-latinsku izreku. Redovito se navodi u skraćenom obliku: Zdrav duh u zdravu tijelu. U punini glasi: Treba moliti da bude zdrav duh u zdravu tijelu!

Čovjek-pozemljak izložen je i okružen — i na sportskom polju — brojnim zamkama i zasjedama da je naprosto nemoguće da ostane zdrava duha u zdravom tijelu u svim tim vratolomijama igara i priredbi. Sržna je poruka izreke: duh mora biti zdrav u, što je najviše moguće, zdravom tijelu. I za to je potrebno moliti. Osnovno mjerilo kojim se mjeri valjanost ili promašenost sportskih zalaganja i priredbi, natjecanja i uspjeha, izrečeno je geslom: „Sport je za osobu, a ne obratno” (usp. str. 45, 68, 73-74).

Budući da je čovjek u svoj zbilji svoga postojanja, uključno i u istini svoga sportskog zanimanja, „prva staza kojom Crkva mora poći, ispunjavajući svoje poslanje” (Ivan Pavao II, Otkupitelj čovjek, br. 14), Crkva prati, hrabri i jača čovjeka svjetlom evanđeoske poruke i svojom molitvom (usp. str. 96-97). S apostolom Pavlom Crkva i danas poručuje sportašima i svima nama: „Tako trčite da dobijete” (1 Kor 9,24), da postignete konačni cilj i smisao ovozemnog postojanja.

Valentin Pozaić